

28 kwietnia 2010

Światowy Dzień Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy

Międzynarodowa Organizacja Pracy

*World Day for Safety and Health at Work
International Labour Organization, ILO*

Tegoroczne kwietniowe obchody Światowego Dnia Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy zbiegają się w Polsce z tragedią z 10 kwietnia tego roku, w której śmierć poniosło 96 osób, członków polskiej delegacji państwowej na uroczystości rocznicowe w Katyniu.

Dyrektor generalny Międzynarodowej Organizacji Pracy ILO Juan Somavia wyraził głęboki smutek z powodu tej katastrofy. W swym wystąpieniu stwierdził, że był to dzień niewyobrażalnej tragedii dla Polski. Dyrekcja ILO podkreśliła również długotrwałe związki prezydenta Lecha Kaczyńskiego z Międzynarodową Organizacją Pracy. Jako gość honorowy podczas Szczytu ILO na temat Globalnego Kryzysu w Dziedzinie Zatrudnienia (ILO Summit on the Global Jobs Crisis), który odbył się podczas Międzynarodowej Konferencji Pracy w Genewie w czerwcu 2009 r., polski prezydent mówił na temat wyzwań i zagrożeń, które niesie globalny kryzys ekonomiczny. Lech Kaczyński uczestniczył także w sesjach Rady Administracyjnej jako członek delegacji polskich pracowników podczas obrad Międzynarodowej Konferencji Pracy ILO w latach 1989–1991.

Nowe zagrożenia i sposoby zapobiegania im w zmieniającym się świecie pracy *(Emerging risks and new patterns of prevention in a changing world of work)*

Tak określono główny temat kampanii, związanej z obchodami Światowego Dnia Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (ustanowionego na 28 kwietnia w 2003 r.), zaproponowany przez Międzynarodową Organizację Pracy (ILO) na bieżący rok. Podobnie jak w latach ubiegłych, obchody będą zgodne z zasadą ILO o trójstronnej współpracy pracodawców, pracowników i organów rządowych.

Obchody Światowego Dnia Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy w 2010 r. to również okazja do przeprowadzenia międzynarodowej kampanii, mającej na celu jak najlepsze poinformowanie społeczeństwa o zasadach bezpiecznej, zdrowej i godnej pracy. Podnoszenie społecznej świadomości na ten temat ma umożliwiać coraz skuteczniejszą ochronę ludzi w pracy.

Międzynarodowa Organizacja Pracy ILO wspiera działania organizacji i instytucji w zakresie promowania tego Dnia i organizowania obchodów, m.in. poprzez udostępnienie w formie internetowej materiałów informacyjnych, które można kopiować, tłumaczyć i upowszechniać (są to broszura, pocztówka i plakat). Poza tym odbędą się również dyskusje i seminaria; przygotowywane będą informacje dla prasy.

W 2010 r. Międzynarodowa Organizacja Pracy opracowała dokument, stanowiący jedno ze źródeł informacji przydatnych podczas obchodów. Omawia on problematykę globalnych wyzwań w zakresie bezpieczeństwa i dobrego zdrowia w pracy, a także nowego zakresu praktyki bhp. W wydawnictwie tym opisano m.in. obecny rozwój technologiczny, nowo powstające zagrożenia zawodowe i zmieniające się w ich wyniku wzorce postępowania dla pracodawców i pracowników. Podkreślono także potrzebę wprowadzania nowych form działań w zakresie bezpieczeństwa i ochrony pracy, aby sprostać tym nowym wyzwaniom. Dokument ILO wzywa do projektowania i rozwoju innowacyjnych krajowych i regionalnych strategii i programów, z podkreśleniem roli instytucji rządowych, organizacji pracodawców i pracowników, praktyków bhp i innych podmiotów. Omówiono również odpowiedzialność ILO w zakresie upowszechniania kultury bezpieczeństwa poprzez jej normy i technologiczne know-how, prowadzonego wspólnym

wysiłkiem w celu zmniejszenia liczby wypadków przy pracy, w tym – śmiertelnych, a także chorób zawodowych.

Warto promować także w ramach kampanii w 2010 r. najważniejsze dokumenty Międzynarodowej Organizacji Pracy, takie jak Konwencja ILO nr 187 (*Promotional Framework for Occupational Safety and Health Convention*, 2006), Rekomendacja ILO nr 197 (*Promotional Framework for Occupational Safety and Health Recommendation*, 2006) czy deklaracja opracowana podczas XVIII Światowego Kongresu Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, Seul, 29 czerwca-2 lipca 2008 (*The Seoul Declaration on Safety and Health At Work*).

ILO apeluje o organizowanie i branie udziału pracowników, pracodawców i przedstawicieli organów władzy w uroczystościach związanych z obchodami Światowego Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy.

Jak co roku, Międzynarodowa Organizacja Pracy przygotowała w ramach swego portalu specjalne strony związane z obchodami Światowego Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy: Strony te są dostępne w języku angielskim, francuskim i hiszpańskim. Zawierają one m.in. informacje o historii Dnia 28 kwietnia i o obchodach w latach poprzednich (od 2003 r.), teksty wyżej wymienionych dokumentów, a także linki portali i witryn różnych instytucji i organizacji, informujących m.in. o obchodach tego Dnia w tym – portalu International Organization of Employers (IOE) <http://www.ioe-emp.org/en/about-us/index.html>, portalu International Trade Union Confederation (ITUC) – http://www.ituc-csi.org/spip.php?page=evenement&id_evenement=11715.

Na stronach ILO udostępniono opracowane na 2010 r. materiały (w trzech językach), takie jak plakaty i pocztówki, które można przedrukować i upowszechniać w ramach kampanii promującej problematykę bezpieczeństwa i zdrowia w pracy oraz Światowy Dzień Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy.

Ważnym dokumentem ILO udostępnionym także w ramach portalu jest opracowana na ten rok broszura: "Emerging risks and new patterns of prevention in a changing world of work" (Nowe zagrożenia i sposoby zapobiegania im w zmieniającym się świecie pracy). Stwierdzono tam, że obecnie pojawiające się zagrożenia zawodowe mogą być powodowane przez techniczne innowacje lub przez zmiany społeczne lub organizacyjne, takie jak np.:

- nowe procesy technologiczne i produkcyjne, np. nanotechnologia, biotechnologia
- nowe warunki pracy, takie jak większe obciążenie pracą, intensyfikacja pracy związana z miniaturyzacją, złe warunki pracy w wyniku migracji za pracą, praca „na czarno”
- nowe formy zatrudnienia, np. samozatrudnienie, wykonywanie usług na zewnątrz (outsourcing), kontrakt czasowy.

Zagrożenia te mogą być lepiej rozpoznawane dzięki badaniom naukowym, np. wpływu zagrożeń ergonomicznych na uszkodzenia układu mięśniowo-szkieletowego. Na zagrożenia te można wpływać poprzez kształtowanie zmian w percepcji ważności określonych czynników ryzyka, np. wpływu czynników psychospołecznych na stres związany z pracą.

Wśród nowych technologii zagrożenia zawodowe stwarza m.in. nanotechnologia i produkcja nanomateriałów, biotechnologia, nowe substancje chemiczne. Zagrożenia te mogą ponadto warunkować nowe trendy w zatrudnieniu pracowników w kontekście ich wieku i płci.

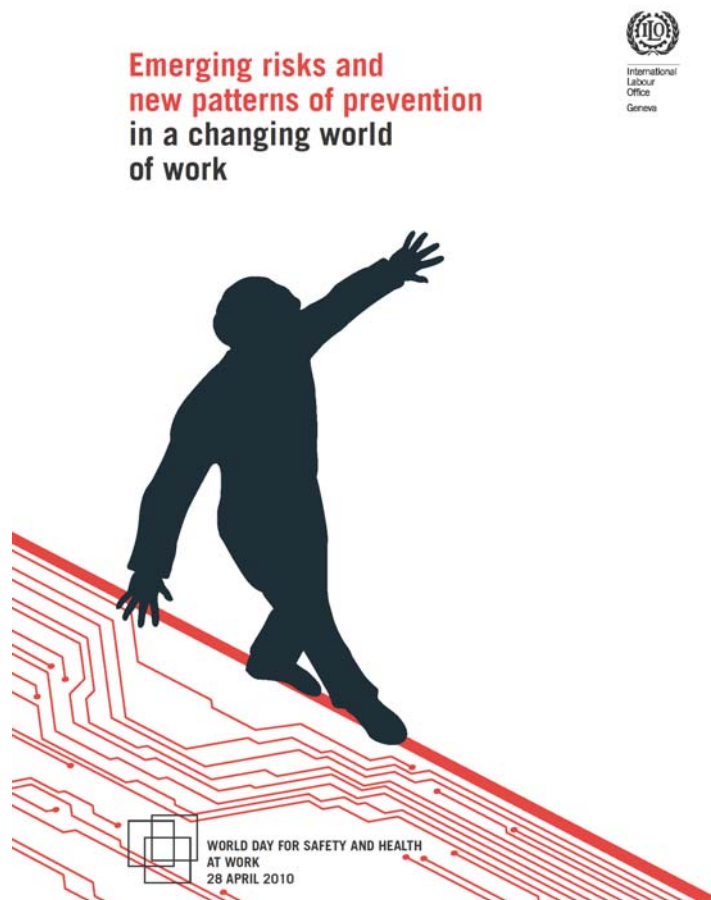
Dokument ten omawia także aktualne trendy w ilości wypadków przy pracy i chorób zawodowych na świecie, w rozpowszechniających się formach zagrożeń psychospołecznych i stresu zawodowego. Na przykład stres odczuło w 2005 r. ok. 22% wszystkich pracowników w Unii Europejskiej. Przeprowadzone w 2009 r. badanie wskazało, że w ostatnich latach w 15 krajach UE średni poziom stresu zmniejszył się, to jednak w 12 krajach przeżywanie stresu występowało częściej.

Kolejna część dokumentu poświęcona jest nowym metodom prewencji, takim jak dzielenie się informacjami i wiedzą o nowych zagrożeniach, metodom oceny ryzyka i zarządzania ryzykiem, programom promocji ochrony przed wypadkami i utrzymania dobrego zdrowia w miejscu pracy, programom rozwoju kultury bezpieczeństwa pracy na poziomie krajowym. Tworzenie i utrzymywanie kultury bezpieczeństwa wymaga stosowania wszelkich sposobów, umożliwiających

szerokie kształtowanie świadomości i budowanie wiedzy w zakresie bhp. Aby zapewnić rozwój skutecznych i zintegrowanych strategii w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia w pracy, niezbędna jest krajowa i międzynarodowa współpraca. Potrzebna jest także dobra współpraca najwyższego szczebla kierowniczego z pracownikami. W wielu wypadkach i chorobach zawodowych można zapobiegać, a nagłaśnianie tej problematyki jest zadaniem rządów, pracodawców i pracowników.

W celu dostarczenia odpowiednich narzędzi zarządzania obecnymi i przyszłymi zagrożeniami w procesie pracy kilka regionalnych i międzynarodowych organizacji opracowało odpowiednie programy strategii, np. Unia Europejska – *Community strategy on health and safety at work for 2007-2012*. Powstały też regionalne sieci międzynarodowe, takie jak ASEAN Occupational Safety and Health Network, the East African Regional Programme on Occupational Safety and Health, the Latin American and Caribbean Network for Workers' OSH. Przyjęto ponadto wiele krajowych programów bezpieczeństwa i higieny pracy, opartych na partnerstwie organizacji rządowych, pracodawców i pracowników, a także – w niektórych krajach – stowarzyszeń naukowych, profesjonalistów, oraz instytucji szkoleniowych.

Ostatnia część dokumentu omawia rolę Międzynarodowej Organizacji Pracy ILO w kształtowaniu zmieniającego się świata pracy. Globalny kryzys ekonomiczny pojawił się akurat wtedy, gdy ILO obchodziło 90-lecie swego istnienia. Opracowane przez tę organizację międzynarodowe instrumenty, w szczególności związane z bezpieczeństwem i dobrym zdrowiem w pracy (np. Konwencja nr 155), działania w zakresie konsultacji i pomocy technicznej, wspieranie w wybranych krajach rozwoju programów bhp i wprowadzania zasad bezpieczeństwa pracy w sektorach szczególnie niebezpiecznych, a także stosowania najnowszych technologii – są ważnym wkładem w rozwój tej ważnej dziedziny wiedzy i działań praktycznych.

Plakat ILO związany z obchodami Dnia 28 kwietnia

Międzynarodowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych

Międzynarodowa Konfederacja Związków Zawodowych

*International Commemoration Day (ICD) for Dead and Injured Workers
International Trade Union Confederation (ITUC)*

28 dzień kwietnia jest obchodzony przez członków związków zawodowych pod nazwą Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych. W 2010 r. w wielu krajach organizacje zrzeszone w Konfederacji Wolnych Związków Zawodowych będą wspominać tych, którzy stracili życie, doznali wypadku lub choroby zawodowej w wyniku złej organizacji pracy, braku zabezpieczeń czy niedostatecznej wiedzy w zakresie postępowania w procesie pracy.

W roku ubiegłym w obchodach tego Dnia wzięło udział 14 milionów osób w ponad 100 krajach. Zorganizowano ponad 10 000 okolicznościowych imprez. W tym roku Konfederacja zrzesza już ok. 312 krajowych organizacji związków zawodowych reprezentujących ok. 175 milionów członków w ok. 155 krajach i terytoriach (<http://www.youtube.com/ITUCCSI>). Wszystkie te organizacje i związane z nimi instytucje stanowią ogromną siłę promującą na całym świecie zasady bezpieczeństwa i dobrego zdrowia w pracy.

Obchody Dnia 28 kwietnia mają długą tradycję: pierwsze odbyły się w Kanadzie w 1989 r., a międzynarodowy charakter uzyskały w 1996 r. w Nowym Jorku, kiedy to po raz pierwszy zapalono świece ku czci poszkodowanych pracowników. Odtąd organizowane są z tej okazji na całym świecie uroczystości zarówno ogólnopństwowe, jak też regionalne i lokalne na poziomie przedsiębiorstw, stowarzyszeń i związków zawodowych.

Formy obchodów są różne: np. kameralne spotkania pracowników, uroczyste msze, wydarzenia informacyjno-edukacyjne (wystawy, seminaria, wykłady, spotkania ze specjalistami bezpieczeństwa i zdrowia w pracy), a także akcje obejmujące wiele przedsiębiorstw w ramach jednego czy wielu miast. W wielu stolicach organizowane są uroczystości w siedzibach instytucji rządowych, odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i zdrowie w pracy.

Symbolem tego Dnia jest zapalona świeca. Jest to zarówno dzień pamięci o poszkodowanych, jak i forma zachęcania społeczeństwa do poświęcania większej uwagi problemom związanym z zagrożeniami występującymi podczas pracy oraz sposobom ich zmniejszania i eliminowania. Dlatego jest to zarówno dzień żałoby i wspomnień, jak i akcji.

Międzynarodowa Konfederacja Związków Zawodowych proponuje na 2010 r. następujący główny temat obchodów:

Bezpieczna praca a związki zawodowe

(Unions make work safer)

W tym roku położono nacisk na rolę związków zawodowych w podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Guy Ryder, sekretarz generalny ITUC stwierdził w swym wystąpieniu, że Dzień ten może służyć pogłębionej dyskusji pracowników na temat bezpiecznych i stałych miejsc pracy, a związkom zawodowym jako okazja do zwiększania wysiłków w walce o bezpieczne i zdrowe miejsca pracy dla wszystkich. Sekretarz podkreślił, że związki zawodowe odgrywają ważną rolę w powstrzymaniu likwidowania miejsc pracy, a Dzień 28 kwietnia jest okazją, aby temat bezpieczeństwa i dobrego zdrowia w pracy znów znalazł się w porządku dziennym rządów krajów i zarządów przedsiębiorstw i stanowił kluczowy element przyszłości pracowników.

W 2010 r. Międzynarodowa Konfederacja Związków Zawodowych ITUC opracowała dokument „Unions Make Work Safer”. Podane tam statystyki pokazują, że każdego roku ma miejsce prawie 360 tys. wypadków śmiertelnych oraz prawie 2 mln śmiertelnych chorób

zawodowych. Każdego dnia ponad 960 tys. pracowników doznaje wypadków przy pracy i ok. 5 330 pracowników umiera z powodu chorób zawodowych.

Obecne systemy produkcji są tak zorganizowane, że wywierają presję na pracowników, aby pracowali szybciej i wydajniej, często kosztem swego zdrowia i życia. Związki zawodowe odgrywają więc wielką rolę w ochronie pracowników, w eliminowaniu i ograniczaniu ryzyka, w tworzeniu bezpieczniejszych miejsc pracy. Zadaniem związków zawodowych jest m.in. identyfikacja zagrożeń zawodowych i pomoc w ich eliminowaniu. To związki zawodowe pierwsze sygnalizowały zagrożenie azbestem, przemocą w miejscu pracy, pracą powtarzalną, biernym paleniem.

Związki zawodowe pomagają w zamianie problemów indywidualnych na kolektywne rozwiązania, umożliwiają dzielenie się doświadczeniami i wzajemną pomoc, ułatwiają uzyskanie pomocnych informacji poprzez m.in. szkolenia z zakresu bhp, pomoc prawną. W dokumencie określono także możliwości działań na poziomie miejsca pracy, krajowym, regionalnym i międzynarodowym.

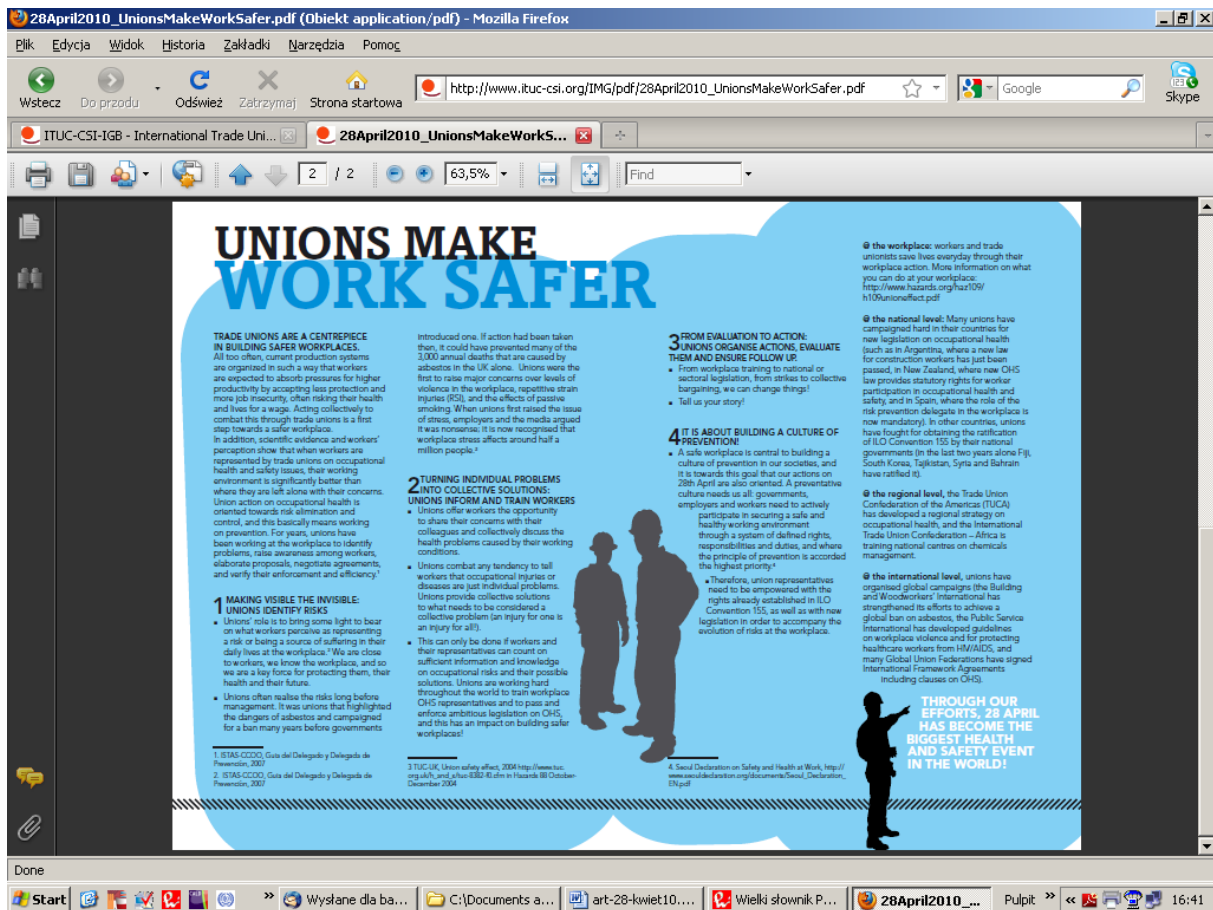
W dokumencie zachęca się organizatorów różnych akcji do przesyłania do Konfederacji informacji o zorganizowanych obchodach, opracowanych z tej okazji materiałów, opisów dobrych praktyk z miejsc pracy, wyników badań, inicjatyw legislacyjnych, akcji społecznych itp. Mogą to być opisy, fotografie, filmy wideo itp. Materiały te i informacje będą zamieszczane w witrynie prowadzonej wspólnie z czasopismem „Hazards”: <http://www.hazards.org/wmd>.

Więcej informacji na temat Dnia 28 kwietnia i jego obchodów w poszczególnych krajach można znaleźć na stronach internetowych Międzynarodowej Konfederacji Związków Zawodowych www.ituc-csi.org oraz www.global-unions.org.

Galerię plakatów związanych z tym Dniem zamieszczono pod adresem: <http://www.hazards.org/gallery/index.htm>.

I strona wydawnictwa ITUC nt. Dnia 28 kwietnia

Rys. 3 II strona wydawnictwa ITUC nt. Dnia 28 kwietnia

Rys 4 Plakat ITUC związany z Dniem 28 kwietnia

Rys 5 Plakat ITUC związany z Dniem 28 kwietnia

Polskie obchody

W Polsce, uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 lipca 2003 r. 28 kwietnia został ustanowiony „Dniem Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy”, a od 1991 r. z inicjatywy NSZZ „Solidarność” obchodzony jest pod nazwą „Światowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych”.

Tak jak w innych krajach, w 2010 r. w Polsce zaplanowano zorganizowanie uroczystości związanych z tymi obchodami na poziomie ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym. Odbędą się uroczystości w różnych miastach i przedsiębiorstwach, będą także organizowane imprezy w przedsiębiorstwach, lokalach organizacjach związkowych itp. Oprócz akcji szkoleniowo-informacyjnych, takich jak konferencje i seminaria w miastach i zakładach pracy, odbędą się uroczyste msze, spotkania pracowników, akcje palenia świec w intencji zmarłych, spotkania i akcje informacyjne w szkołach itp. Publikowane będą także informacje o Dniu 28 kwietnia i formach jego obchodów w lokalnych i ogólnopolskich mediach, w prasie specjalistycznej i popularnej, na stronach internetowych instytucji.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych OPZZ także będzie obchodziło Dzień 28 kwietnia. Zostanie opracowany specjalny numer kroniki związkowej OPZZ, kolportowany w organizacjach członkowskich. Organizacje te będą także organizować swoje obchody, jak np. Związek Zawodowy "Budowlani", który w tym roku organizuje ogólnopolską kampanię informacyjną. Szczególny wymiar mają obchody tego Dnia w właśnie branży budowlanej i górniczej, gdzie występują w Polsce największe zagrożenia i największa liczba wypadków śmiertelnych.

Zarówno w Polsce, jak i za granicą apeluje się o jak najszersze promowanie idei tego Dnia.
(bsz)